

Mark De Fraeye, *Grandfather and Grandson (Sancheong, Korea), 1988*

'Reizen verruimt niet alleen de geest, het vormt de geest,' zo stelt de Britse literaire globetrotter Bruce Chatwin (1940-'89). Ook Mark De Fraeye reist al een leven lang de wereld rond en registreert met de camera wat hij – veelal samen met de mensen die hij bezoekt of ontmoet – ziet en beleeft: landschappen, momenten uit het dagelijkse leven, de schoonheid, de kracht of de teloorgang van eeuwenoude tradities of de natuur.

Wij zijn zo gewend geraakt achteloos met fotografische beelden om te gaan dat we ons veelal niet of nauwelijks nog van hun gelaagdheid bewust zijn. Een foto geeft schijnbaar de indruk een situatie of iets aanwezig te stellen, maar in feite is ze de plek bij uitstek waar afwezigheid heerst. Er bevindt zich immers een afgrond tussen het moment waarop het beeld tot stand kwam, en het actuele moment waarop wij nu de foto bekijken. Bovendien ligt de boodschap of de betekenis van een foto nooit vast. Je gaat op zoek, je ogen tasten het beeld af.

Het gaat om interacties: tussen het oog van de fotograaf (via de camera) en het oog van de kijker (via de afgedrukte of getoonde foto). Maar ook de wisselwerking van hoe licht en tijd zich wonderwel met elkaar verenigen om een beeld grafisch vast te leggen: in kleur of zwart-wit, aan de tijd ontrukkt of – zo je wilt – tijdloos, buiten de tijd staand. In die zin zijn foto's nooit eenduidig en altijd gelaagd.

Bestaat er zoiets als reizen in ruimte én tijd? Soms heb je geluk en besef je als fotograaf pas achteraf dat je beeld de kijker in beide dimensies laat bewegen. Zoals in de foto die Mark De Fraeye in 1988 op het Koreaanse platteland maakte.

Laten we eerst even trachten te beschrijven wat we zien. Een oude man zit in een open veranda op een plankenvloer. Hij leunt tegen een stoffen zak, met boven hem een mand van bamboe. Onverstoorde kijkt hij naar een peuter die met veel omhaal via een schuifdeur uit de leefruimte van een traditioneel Koreaans huis stapt. Op enige afstand, achter het kind, kijkt een jong meisje lachend toe. In de woning zie je een foto, een boeddhistische lampion of lantaarn, een kruisbeeld, een stukje kast met nog een foto (een baby) en niet nader bepaalde voorwerpen.

Compositorisch bestaat het beeld uit een subtiel maar contrastrijk spel van donkere en lichte vlakken. De oude man draagt in alle rust het beeld, de peuter vraagt alle aandacht. En wat doet het meisje op de achtergrond? In zekere zin reikt zij de sleutel aan om de foto te begrijpen.

Mark De Fraeye (fotograaf), *Grandfather and Grandson (Sancheong, Korea), 1988.*

Museum archival silver gelatin print

Paper size: 40x50cm, image size: 30x30cm

Schenking Collectie De Fraeye-Verburg, 2016

Depotplaats: Museum Dr. Guislain, Gent

Stel: je woont in een land in volle transitie. In de nasleep van de Tweede Wereldoorlog is in Korea nóg een oorlog uitgevochten (1950-'53), met als resultaat: de opsplitsing van het land. Opa, een voormalige rijstboer, blijft thuis bij de kleinkinderen, want mama en papa gaan samen uit werken in de stad. Het meisje waakt als een kleine moeder over haar broertje. Het traditionele boeddhisme is intussen overschaduwd door het messianistische christendom. Kapitalisme en democratie hebben een nieuwe westerse leefstijl en waarden gebracht.

Niets is wat het lijkt. Want niets is nog hetzelfde, al lijkt alles nog bij het oude. Als beelden woordeloos tot ons spreken, zijn ze wonderlijk eenvoudig in hun complexiteit.

© auteur: Joris Capenberghe